

PÁPEŽ FRANTIŠEK

SRDCE
NÁM HOVORÍ
O BOHU

LIBRERIA
EDITRICE
VATICANA

ROZLIŠOVANIE
V DNEŠNEJ DOBE

PÁPEŽ FRANTIŠEK

SRDCE NÁM HOVORÍ O BOHU

Dôležitosť rozlišovania
pre život v našej dobe

Zostavil: Giacomo Costa SJ
Predslov: Arturo Sosa Abascal SJ

Srdce nám hovorí o Bohu

Pápež František

Ed. Giacomo Costa SJ

IL CUORE CI PARLA DI DIO, L'importanza del discernimento per la vita di oggi, Papa Francesco (Jorge M. Bergoglio) curated by Giacomo Costa

Copyright © 2023 Dicastero per la Comunicazione
Libreria Editrice Vaticana
00120 Città del Vaticano
www.libreriaeditricevaticana.va
www.vaticana.va

© 2023 Edizioni San Paolo s. r. l.
Piazza Soncino 5 – 20092 Cinisello Balsamo (Milano) – ITALIA
www.edizionisanpaolo.it
Slovenské vydanie © 2023 Christian Project Support, s. r. o.

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tohto diela nesmie byť nahrávaná na video, skenovaná, fotená a elektronicky prenášaná bez povolenia vydavateľa, okrem krátkych ukážok pre potreby článkov a recenzií.

www.ver.sk
e-mail: objednavky@ver.sk
Preklad: ThDr. Miroslav Vančo, PhD.
Jazyková úprava: Veronika Liptáková
Grafická úprava: www.christianstudio.sk
Obálka podľa originálneho diela.

ISBN papierovej knihy: 978-80-8231-129-0
ISBN pdf knihy: 978-80-8231-130-6
ISBN epub knihy: 978-80-8231-131-3
ISBN mobi knihy: 978-80-8231-132-0

PREDSLOV

DÔLEŽITOSŤ ROZLIŠOVANIA

Arturo Sosa Abascal
generálny predstavený Spoločnosti Ježišovej

„Rozlišovanie je umenie, umenie, ktorému sa môžeme naučiť.“ Takto pápež František zakončil katechézy o rozlišovaní, ktoré ponúkol počas stredajších audiencií od augusta 2022 do januára 2023. Tieto texty nám teraz opätovne predkladajú vydavateľstvá Libreria Editrice Vaticana a San Paolo Edizioni.

Ide o sériu podnetov na zamyslenie a modlitbu, zameranú na formovanie tohto „umenia rozlišovať“. Tomuto umeniu sa v Cirkvi po stáročia nevenovala dostatočná pozornosť. Teraz je našťastie aj v centre pozornosti Cirkvi i jej synodálnej cesty, a to aj na podnet pápeža Františka.

Na začiatku týchto katechéz pápež povedal, že „rozlišovanie je dôležitou vecou, ktorá sa týka všetkých, pretože rozhodnutia sú podstatnou súčasťou života“. Faktom je, že naše rozhodnutia nás stvárnajú a určujú našu identitu. Preto sa nikdy nemôže stať, žeby bola dôležitosť rozlišovania nejako precenená.

Nepochybne verím, že práve naša doba, ktorá je charakteristická mimoriadnou zložitosťou, spôsobuje, že rozlišovanie je ešte potrebnejšie ako kedykoľvek predtým, pretože už nie je možné sa spoliehať, ako tomu možno bolo kedysi, len na dodržiavanie

rodinných či sociálnych pravidiel či zvykov. Položme si základnú otázku: Kde sa stretnem s najväčšou láskou? Odpoveď na to sa nedá nejako apriórne zadefinovať.

Dalo by sa teda povedať, že ak chceme byť slobodnými mužmi a ženami, niet inej cesty, než byť odsúdení na rozlišovanie. A to aj preto, lebo je dobré, že nikto, naozaj nikto nemôže rozhodovať za nás. Preto sú tieto katechézy také dôležité, lebo jednoduchým spôsobom ukazujú prístup k tomuto umeniu.

Pápež začína niekoľkými evanjeliovými obrazmi, aby zdôraznil, ako sme v každodennom živote povolání prijímať rozhodnutia, ktoré sa zakladajú na našom rozlišovaní. Táto aktivita od nás vyžaduje zapojiť do toho svoju inteligenciu, odbornosť, vôľu, ale i ochotu zaplatiť za to všetko, čo nás to bude stáť. Pápež František to vyjadruje svojím mimoriadne účinným štýlom. „Robiť dôležité rozhodnutia, to nie je lotéria. Nie, rozhodnutia, tie majú cenu a za tú cenu treba platiť!“

Už v druhej katechéze sa pápež odvoláva na svätého Ignáca z Loyoly, uznávaného majstra duchovného rozlišovania, medzi mnohými ďalšími Božími mužmi a ženami, ktorých tiež spomína. „Dávajte pozor na nečakané veci,“ hovorí pápež. Ignác sa naučil byť pozorný k tomu, čo sa s ním stalo po vážnom zranení, ktoré zničilo jeho životné plány, a naučil sa poznať, ako *naše srdce nám hovorí o Bohu*. Z toho vznikli *Duchovné cvičenia*, príručka pre modlitbu a rozlišovanie, ktorá prekonala storočia až do tej miery, že sa stala vodidlom aj pre Františkove katechézy.

Na jednej vianočnej pohľadnici bolo napísané: „Rob to tak ako Boh: staň sa človekom!“ Katechézy pápeža Františka o rozlišovaní

nám poskytujú nádherné učenie, ako každý deň postupovať vo svetle Slova, aby sme sa stali ľuďmi.

Rím 18. januára 2023

ÚVOD

Giacomo Costa SJ

Tento zväzok, ktorý sa venuje téme rozlišovania v prvých desiatich rokoch magistéria pápeža Františka, rozdelený na dve časti, odráža jeho špecifickú povahu: rozlišovanie je múdrosťou a postojom srdca, nie technikou alebo organizačnou metodológiou. Ak sa mu chceme naučiť, potrebujeme na to štúdium, ale to samo osebe nestačí. Je potrebné ho praktizovať. Ak sa zamýšľame nad tým, čo prežívame, ak to porovnáme s duchovnou tradíciou a duchovným učiteľom, umožní nám to, aby sa z toho zrodilo živé dedičstvo, ktoré sa dá vyjadriť i komunikovať.

V prvej časti sa nám opätovne ponúka séria 14 katechéz, ktoré boli prednesené počas stredajších generálnych audiencií od 31. augusta 2022 do 4. januára 2023. V nich dostávame sprievodcu pre rozlišovanie, najmä v tradícii ignaciánskej spirituality, ktorú pápež František žije v prvej osobe. Predkladané katechézy systematicky predstavujú jej základy živým a zrozumiteľným jazykom. *Druhá časť* nám zas ponúka usporiadanú antológiu príspevkov o rozlišovaní, prevzatú z dokumentov a prejavov počas celého pontifikátu pápeža Františka. Z dôvodu priestorového obmedzenia boli vybrané len tie najvýznamnejšie, v ktorých sa spomína rozlišovanie a kde sa ilustruje v rámci konkrétnych situácií, a kde toto rozlišovanie poslúžilo v procesoch

rozhodovania u Pánových učeníkov, ktorí boli otvorení na pôsobenie Ducha. Ide o úryvky z dlhších textov rôzneho charakteru (od jednoduchých odpovedí na otázky a príhovorov pri rôznych príležitostiach až po apoštolské exhortácie a encykliky) s uvedením zdroja a pripojením názvu, ktorý stručne vyjadruje ich obsah. Ešte viac textov by bolo takých, v ktorých pápež František ponúka plody svojho osobného rozlišovania reality a misie Cirkvi. Tu by stačilo spomenúť dve veľké sociálne encykliky *Laudato si* a *Fratelli tutti*. To sú témy, ktoré boli vylúčené nielen z dôvodu nedostatku priestoru, ale najmä preto, že tie už by si vyžadovali podrobnejšie uvedenie, aby tak vynikla cesta, na ktorú sme sa vydali.

Pri textoch v *druhej časti* sa objavujú tie isté prvky, o ktorých sa uvažuje v katechézach, len nie v natoľko usporiadanej forme. V konkrétnych situáciách sa síce objavujú spolu, no umenie rozlišovania ich identifikuje na základe toho, kedy a kde sa objavia. Medzi týmito dvoma časťami existuje neustály prienik. Katechézy nie sú „návodmi“, ktoré by sa mali potom otrocky uplatňovať v konkrétnych situáciách, ako keby išlo o inštalovanie nábytku či počítačového programu. Medzi teóriou a praxou sa miesto toho vytvára plodná vzájomnosť, ktorá oboje udržuje pri živote, a hlavne umožňuje tým, ktorí usilujú o rozlišovanie, napredovať a čeliť novým situáciám, a teda nielen prípadom, ktoré sa uvádzajú v príručke. Ako v každom umení, tak aj pri rozlišovaní existuje priestor na kreativitu, ako aj inováciu. Je potrebné vedieť sa prispôbiť realite, ktorá sa denne mení, a nie len reprodukovať to, čo už poznáme z minulosti.

Texty z *druhej časti* nie sú prezentované v chronologickom poradí, ale sú usporiadané do troch veľkých častí alebo sekcií a každá z nich je rozdelená do troch kapitol. Týmto spôsobom je možné vyzdvihnúť niektoré „nosné piliere“ (pozri *Laudato si*, č. 16) a dať najavo mnoho rozmerov či aspektov, ktoré prax rozlišovania nadobúda v konkrétnych okolnostiach. Vzhľadom na organickú povahu rozlišovania, hranice medzi jednotlivými časťami nie sú vždy jasné, existujú súvislé priečne odkazy a niektoré texty by bolo možno vhodné umiestniť nejako inak. Cieľom tu však nebolo vytvoriť tú najlepšiu klasifikáciu, ale skôr ponúknuť čitateľom mapu, ktorá by im umožnila pohybovať sa v bohatstve podnetov, ktoré pápež František ponúka.

Obzvlášť v časti A s názvom „Počúvanie Ducha“ sa zdôrazňuje, že praktizovanie rozlišovania má hlbokú duchovnú povahu. Uvažuje sa o realite, ktorú nemožno uskutočniť inak než v atmosfére modlitby a vo svetle viery, pretože jej cieľom je zistiť, čo Duch od nás žiada, aby sme urobili. Ako sa v jednom z vybraných textov píše, rozlišovanie „sa zakladá na presvedčení, že Boh koná v dejinách sveta, v udalostiach života, v osobách, ktoré stretávam a ktoré ku mne hovoria“. Predpokladá sa tam, že dejiny sú orientované na dobro, preto ide viac o akt nádeje než viery, ktorej vedúcim kritériom je radosť z evanjelia. V tomto čítaní reality vo viere a v nádeji sú zakorenené tri kroky – rozpoznať, interpretovať a rozhodnúť sa –, ktorými pápež František charakterizuje proces rozlišovania. V skutočnosti odkazujú na teologickú hĺbku reality a ľudského srdca, vnútri ktorého pôsobí dobrý i zlý duch. Kľúčovú úlohu tu zohráva úvaha o úlohe svedomia,

ktoré je miestom stretnutia a dialógu s vnútorným Majstrom, ktorý pomáha uniknúť pokušeniu uchýliť sa buď k strnulým normám, alebo k idealizovanému obrazu slobody. Záverečná kapitola apoštolskej exhortácie *Gaudete et exsultate*, ktorá je tu reprodukováaná celá, umožňuje hĺbku spomenutých otázok prepojiť s každodenným životom veriacich.

V časti B s názvom „Dynamika spoločenstva“ sa zdôrazňuje, že rozlišovanie je vždy aj cirkevným úkonom, a to práve preto, lebo ide o duchovnú praktiku. Je zahrnuté medzi duchovné dary, podobne ako aj talenty a služby, ktoré sú zverené jednotlivcom, ale vždy s cieľom budovania spoločenstva. To platí jednak vtedy, keď sa rozlišovanie uskutočňuje spoločne a zahŕňa mnohých – ako je tomu v prípade synody 2021 – 2024 –, ale tiež pokiaľ ide o osobné rozlišovanie, ktoré nemôže ignorovať miesto jednotlivca v spoločenstve. Rozlišovanie tu prekríži dva teologické uzly veľkej hĺbky, ako je *sensus fidei* Božieho ľudu verzus úloha autority v Cirkvi a spôsoby jej uplatňovania. Končí sa to úvahou o sprevádzaní, ktoré aj synoda z roku 2018, venovaná mladým, a následne aj apoštolská exhortácia *Christus vivit* definujú ako službu, ktorá je zverená spoločenstvu ako celku.

Časť C, nazvaná „Povolání pre misiu“, sa zameriava na misijnú orientáciu, ktorá charakterizuje autentické duchovné a cirkevné rozlišovanie. Hlas Ducha volá a cieľom rozlišovania je ho rozpoznať, ale predovšetkým nás podnecuje k tomu, aby sme ho nasledovali. Rozprávanie o misii a vyslaní sa prelína s rozprávaním o povolání a poslaní a tiež o obrátení a premene. Nechýba tu koniec koncov ani niekoľko myšlienok ohľadne toho, aké je

dôležité siahnuť po rozlišovaní v rámci rôznych špecifických oblastí a misií, ktoré nemusia byť iba striktne cirkevné, ako sú univerzity či nové komunikačné technológie.

Kniha sa končí svedectvom. Pápež František rozpráva v prvej osobe o tom, ako objavil rozlišovanie a zvolil si „kráčať touto cestou“ bez toho, že by z nej niekedy zišiel. Praktizovanie rozlišovania je povolané stať sa príbehom života a pápež František nás pozýva k tomu, aby sme nielen počúvali o jeho skúsenostiach, ale aby sme sa vydali na cestu, na ktorej nadobudneme naše vlastné.

Prvá časť

SPRIEVODCA K ROZLIŠOVANIU

Stredajšie katechézy

1. Čo to znamená rozlišovať?

Generálna audiencia, 31. augusta 2022

Dnes začíname nový cyklus katechéz. Ukončili sme katechézy o starobe a teraz je pred nami nový cyklus zameraný na tému *rozlišovania*. Rozlišovanie je dôležitý úkon, ktorý sa týka každého, pretože rozhodovanie je podstatnou súčasťou života. Rozlišujte v tom, čo si volíte! Človek si vyberá jedlo, šaty, štúdium, prácu, vzťah. Vo všetkých týchto prípadoch sa konkretizuje životný projekt a konkretizuje sa aj náš vzťah s Bohom.

V evanjeliu *Ježiš hovorí o rozlišovaní pomocou obrazov z bežného života*; napríklad opisuje rybárov, ktorí si vyberajú dobré ryby a zlé vyhadzujú, alebo obchodníka, ktorý vie spomedzi mnohých perál určiť tú s väčšou hodnotou. Alebo ten, kto pri oraní poľa narazí na niečo, čo sa ukáže ako poklad (porov. Mt 13, 44 – 48).

Vo svetle týchto príkladov sa rozlišovanie predstavuje ako uplatňovanie *inteligencie, skúsenosti*, ako aj *vôle*, aby sme zachytili priaznivý okamih. To sú podmienky na to, aby sme urobili

dobré rozhodnutie. Na správne rozhodnutie je potrebná inteligencia, znalosť i vôľa. A rozlišovanie nás aj niečo stojí, aby sa mohlo premietnuť do skutočnosti. Aby rybár vykonával svoje povolanie čo najlepšie, musí počítať s únavou, dlhými nocami strávenými na mori a s vyhodením časti úlovku, pričom sa musí zmieriť so stratou zisku v prospech tých, ktorým je určený. Obchodník s perlami neváha minúť všetko, aby si danú perlu kúpil, a rovnako koná aj ten, kto narazil na poklad. Sú tu neočakávané, neplánované situácie, v ktorých je nevyhnutné uvedomiť si dôležitosť a naliehavosť rozhodnutia, ktoré treba urobiť.

Rozhodnutia musí robiť každý človek, nikto ich neurobí za nás. Ten, kto je dospelý, slobodný môže v určitom okamihu požiadať o radu a premýšľať nad ňou, ale rozhodnutie je jeho vlastné; nemôže povedať: „Prišiel som o toto, pretože rozhodol môj manžel, rozhodla moja žena, rozhodol môj brat.“ Nie! Ty sám musíš robiť rozhodnutie. Rozhodnutie musí urobiť každý z nás, a preto je dôležité vedieť *rozlišovať*. Aby sme sa dobre rozhodli, je potrebné vedieť rozlišovať.

Evanjelium naznačuje ďalší dôležitý aspekt rozlišovania: *zapájajú sa do neho city*. Kto našiel poklad, tomu nerobí problém všetko predať, taká veľká je jeho *radosť* (porov. Mt 13, 44). Výraz, ktorý používa evanjelista Matúš, označuje celkom osobitnú radosť, akú nemôže dať nijaká ľudská skutočnosť, a naozaj sa v evanjeliu objavuje len na niekoľkých miestach; všetky z nich odkazujú na stretnutie s Bohom.

To je tá radosť mudrcov, keď po dlhej a namáhavej ceste opäť uvidia hviezdu (porov. Mt 2, 10). Radosť. Je to tá radosť žien, ktoré sa vracajú od prázdneho hrobu po tom, čo počuli anjelovu zvesť o vzkriesení (porov. Mt 28, 8). Je to radosť tých, ktorí našli Pána. Urobiť dobré rozhodnutie, správne rozhodnutie, tá vždy privádza k tej konečnej radosť. Na ceste je možno potrebné pretrpieť trochu neistoty, premýšľať, hľadať, ale správne rozhodnutie tá nakoniec obdarí radosťou.

Pri *poslednom súde* bude Boh robiť rozlišovanie – to veľké rozlišovanie –, ktoré sa bude týkať nás. Obrazy roľníka, rybára a obchodníka sú príkladom toho, čo sa deje v nebeskom kráľovstve. Kráľovstve, ktoré sa prejavuje v bežných životných činnostiach, ktoré si vyžadujú zaujať postoj. Preto je také dôležité vedieť rozlišovať. Veľké rozhodnutia môžu vyplynúť z okolností, ktoré sa na prvý pohľad zdajú druhoradé, ale ukážu sa rozhodujúce. Napríklad, spomeňme si na prvé stretnutie Ondreja a Jána s Ježišom, stretnutie, ktoré sa rodí z jednoduchej otázky: „Rabbi, kde bývaš?“ – „Poďte a uvidíte,“ hovorí Ježiš (porov. Jn 1, 38 – 39).

Len pár slov, tie sú však začiatkom premeny, ktorá krok za krokom poznačí celý život. Evanjelista bude aj po rokoch spomínať na toto stretnutie, ktoré ho navždy zmenilo. Bude si pamätať aj hodinu: „Boli asi štyri hodiny popoludní“ (v. 39). Je to hodina, keď sa v jeho živote stretol čas a večnosť. A v dobrom, správnom rozhodnutí sa stretáva Božia vôľa s našou vôľou; stretáva sa súčasná cesta s tou večnou. Urobiť správne rozhodnutie, po prejdenej ceste rozlišovania, znamená uskutočniť toto stretnutie: času s večnosťou.

Takže poznanie, skúsenosť, city, vôľa, to sú niektoré z nevyhnutných prvkov rozlišovania. V priebehu týchto katechéz uvidíme ďalšie, rovnako dôležité.

Rozlišovanie – ako som už povedal – si vyžaduje *námahu*. Podľa Biblie život, ktorý máme pred sebou, nie je vopred zabalený balík, ktorý musíme žiť. Nie! Musíme sa v ňom neustále rozhodovať podľa skutočností, ktoré prichádzajú. Boh nás pozýva vyhodnocovať a voliť si. Stvoril nás slobodných a chce, aby sme svoju *slobodu* uplatňovali. Preto je rozlišovanie *náročné*.

Často sme to zažili. Vybrali sme si niečo, čo sa nám zdalo dobré, a predsa to dobré nebolo. Alebo sme vedeli, čo je naše skutočné dobro, a nevybrali sme si ho. Človek sa na rozdiel od zvierat môže zmýliť, môže byť neochotný správne sa rozhodnúť. A Biblia to ukazuje už na svojich prvých stránkach. Boh dáva človeku presný pokyn: ak chceš žiť, ak sa chceš tešiť zo života, pamätaj, že si stvorenie, že nie si kritérium dobra a zla a že rozhodnutia, ktoré urobíš, budú mať následky pre teba, pre iných a pre svet (porov. Gn 2, 16 – 17); môžeš urobiť zo zeme nádhernú záhradu alebo ju môžeš premeniť na púšť smrti. To je základné učenie. Nie je náhoda, že ide o prvý dialóg medzi Bohom a človekom. Dialóg je v tomto: Pán dáva poslanie, máš konať to a to, a človek na každom kroku musí rozlišovať, aké rozhodnutie má urobiť. Rozlišovanie je tá úvaha mysle, srdca, ktorú musíme urobiť pred prijatím rozhodnutia.

Rozlišovanie je namáhavé, ale pre život nevyhnutné. Vyžaduje si, aby som poznal sám seba, aby som vedel, čo je pre mňa dobré tu a teraz. Predovšetkým si vyžaduje *synovský vzťah s Bohom*. Boh

je Otec a nenecháva nás samých, je vždy ochotný poradiť nám, povzbudiť nás, prijať nás. Nikdy však nevnučuje svoju vôľu. Prečo? Pretože chce byť milovaný a nie vzbudzujúci obavu. Boh tiež chce, aby sme boli synmi a dcérami; nie otrokmi, ale slobodnými deťmi. A láska sa dá žiť len v slobode. Aby sa človek naučil žiť, musí sa naučiť milovať, a na to je potrebné rozlišovať: Čo môžem robiť teraz, keď mám pred sebou túto alternatívu? Aby to bolo znakom väčšej lásky, väčšej zrelosti v láske, prosme, nech nás vedie Duch Svätý! Vzývajte ho každý deň, najmä vtedy, keď musíme robiť rozhodnutia. Ďakujem.

2. Príklad: Ignác z Loyoly

Generálna audiencia, 7. septembra 2022

Drahí bratia a sestry, dobré ráno!

Pokračujeme v našich úvahách o rozlišovaní – v tomto čase budeme hovoriť každú stredu o duchovnom rozlišovaní –, a v tom by nám mohlo pomôcť jedno konkrétne svedectvo.

Jeden z najpoučnejších príkladov nám ponúka svätý Ignác z Loyoly s rozhodujúcou udalosťou zo svojho života. Ignác sa doma zotavuje po tom, čo si v boji poranil nohu. Aby zahnal nudu, žiadal si niečo na čítanie. Mal rád rytierske príbehy, ale, žiaľ, v dome mali len životopisy svätých. Trochu neochotne sa tomu prispôsobuje, ale v priebehu čítania začína objavovať celkom iný svet, svet, ktorý si ho podmaňuje a ktorý akoby konkuroval svetu rytierov. Upútali ho postavy svätého Františka i svätého Domini-ka a túži ich napodobňovať. Rytiersky svet ho však stále fascinuje. A tak vo svojom vnútri pozoruje toto striedanie myšlienok, tých o rytieroch a tých o svätcoch, ktoré vyzerajú ako rovnocenné.

Ignác si však začína všímať aj rozdiely. Vo svojej autobiografii – v tretej osobe – píše: „Rozmýšľanie o svetských veciach mu prinášalo veľa potešenia, ale keď ich vyčerpaný opustil, cítil sa prázdny a sklamaný. Na druhej strane, ísť do Jeruzalema bosý, nejesť nič iné iba bylinky, vykonávať všetky askézy, o ktorých vedel, že sú zvykom svätých, to boli myšlienky, ktoré ho nielenže tešili počas toho, keď sa nimi zaoberal, ale aj potom, čo ich opustil, ho zanechali spokojného a plného radosti“ (č. 8) – zanechali na ňom stopu radosti.

V tejto skúsenosti si môžeme všimnúť najmä dva aspekty. Tým prvým je čas. Svetské myšlienky sú spočiatku prítiažlivé, ale potom strácajú svoj lesk a zanechávajú človeka prázdneho, nespokojného – len pustá prázdnota. Na druhej strane myšlienky na Boha vyvolávajú zo začiatku určitý odpor – „nebudem predsa čítať takúto nudnú vec o svätých“ –, ale keď ich prijmem, priniesú nám nepoznaný pokoj, ktorý v nás zotrúva na dlhý čas.

Je tu ešte iný aspekt: *cieľový bod* našich myšlienok. Na začiatku sa nezdá, že je situácia taká jasná. V rozlišovaní je určitý vývoj. Napríklad, čo je pre nás dobré, chápeme nie abstraktným a všeobecným spôsobom, ale aplikované na svoj život. V pravidlách pre rozlišovanie, ktoré sú ovocím tejto základnej skúsenosti, Ignác stanovuje dôležitú premisu, ktorá pomáha pochopiť tento proces: „Tým, ktorí prechádzajú z jedného smrteľného hriechu do druhého, diabol obyčajne navrhuje zdanlivé potešenia – aby ich upokojil, že všetko ide dobre – tak, že ich podnecuje predstaviť si slasti a zmyslové potešenia, aby čím viac zotrúvali a vzrastali vo svojich nerestiach a hriechoch. Dobrý duch u nich

používa opačnú metódu a podnecuje ich svedomie k výčitkám prostredníctvom úsudku rozumu“ (*Duchovné cvičenia*, 314): Ale to nie je dobré.

Existujú isté udalosti, ktoré predchádzajú toho, kto rozlišuje. Ide o udalosti, ktoré je nevyhnutné vopred poznať, pretože rozlišovanie nie je druhom veštenia alebo fatalizmu, či nejakou vecou z laboratória. To nie je, ako keď si človek lósom vyberá jednu z dvoch možností. Veľké otázky sa nám vynárajú, keď sme už prešli určitý úsek životnej cesty, a práve k tej ceste sa musíme vrátiť, aby sme pochopili, čo to vlastne hľadáme. Ak sme v živote vykonali už nejakú tú cestu, je potrebné sa pýtať: „Prečo kráčam týmto smerom? Čo hľadám?“ A práve tam je potrebné vedieť rozlišovať. Ignác, keď sa zranený nachádzal v otcovskom dome, vôbec nemyslel na Boha ani na to, ako napraviť svoj život. Prvú skúsenosť s Bohom zažíva vtedy, keď počúva vlastné srdce, ktoré mu ukazuje zvláštny zvrat: veci, na prvý pohľad príťažlivé, v ňom zanechávajú sklamanie a v iných, menej brilantných, pociťuje pokoj, a ten v ňom zostáva na dlho. Aj my máme túto skúsenosť. Mnohokrát začneme myslieť na jednu vec, zostávame pri nej a potom sme sklamaní. Naopak, vykonáme nejaký skutok milosrdenstva, urobíme nejakú dobrú vec a pocítíme dávku šťastia, príde nám na um dobrá myšlienka a dostaví sa šťastie, dávka radosti, toto všetko je naša skúsenosť.

Ignác má svoju prvú skúsenosť s Bohom tým, že počúva svoje srdce. Toto je vec, ktorú sa musíme naučiť aj my: načúvať vlastnému srdcu. Na to, aby sme poznali, čo sa deje, ktoré rozhodnutie máme urobiť, ako posúdiť nejakú situáciu, je potrebné